

**ZAGROŻENIA
CZASU POKOJU
– TERRORYZM
CYBERZAGROŻENIA**

Tomasz A. Winiarczyk

zagrożenie

□ **zdarzenie powstające losowo lub wywołane celowo,**
które wywiera negatywny wpływ na funkcjonowanie politycznych i gospodarczych struktur państwa, na warunki bytowania ludności oraz stan środowiska naturalnego

zagrożenie

□ zjawisko wywołane działaniem sił natury
bądź człowieka,
które powoduje, że poczucie
bezpieczeństwa maleje bądź zupełnie
zanika

zagrożenie a ryzyko

- ❑ ryzyko to wskaźnik stanu lub zdarzenia, które może prowadzić do strat
  - jest proporcjonalne do prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia i do wielkości strat, które może spowodować
- ❑ ryzyko następuje jako skutek zagrożenia
- ❑ ryzyko mierzy się jako własność zdarzenia i miary wartości szkody spowodowanej przez to zdarzenie dla społeczeństwa

klasyfikacja zagrożeń ze względu na rozmiar

- globalne
- regionalne
- lokalne

klęska żywiołowa

- ❑ **katastrofa naturalna lub awaria techniczna**, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem

klęska żywiołowa – katastrofa naturalna

- zdarzenie związane z działaniem sił natury, w szczególności wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary, susze, powodzie, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, chorób roślin lub zwierząt albo chorób zakaźnych ludzi albo też działanie innego żywiołu

klęska żywiołowa – awaria techniczna

- gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych powodujące przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości

szczególny przypadek katastrofy/awarii

- Katastrofą naturalną lub awarią techniczną może być również zdarzenie wywołane **działaniem terrorystycznym**

art. 4 ustawy o stanie klęski żywiołowej

1. Stan klęski żywiołowej może być wprowadzony na obszarze, na którym wystąpiła klęska żywiołowa, a także na obszarze, na którym wystąpiły lub mogą wystąpić skutki tej klęski.
2. Stan klęski żywiołowej wprowadza się na czas oznaczony, niezbędny dla zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia, nie dłuższy niż 30 dni.

rozporządzenie

- ❑ Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić stan klęski żywiołowej z własnej inicjatywy lub na wniosek właściwego wojewody.
- ❑ W rozporządzeniu określa się przyczyny, datę wprowadzenia oraz obszar i czas trwania stanu klęski żywiołowej, a także, w zakresie dopuszczonym niniejszą ustawą, rodzaje niezbędnych ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela.

inne miejscowe zagrożenie

- zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków

Zagrożenie terroryzmem

- definicja terroryzmu
- wyróżniki współczesnego terroryzmu
- podejrzana/niebezpieczna osoba
- atak uzbrojonego napastnika w budynku
- zamach bombowy
- podejrzana rzecz/przesyłka
- podejrzany pojazd
- zachowanie w razie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego
- żywe bomby
- zachowanie w razie wybuchu
- wzięcie zakładnika
- szturm jednostki antyterrorystycznej

zagrożenie terroryzmem

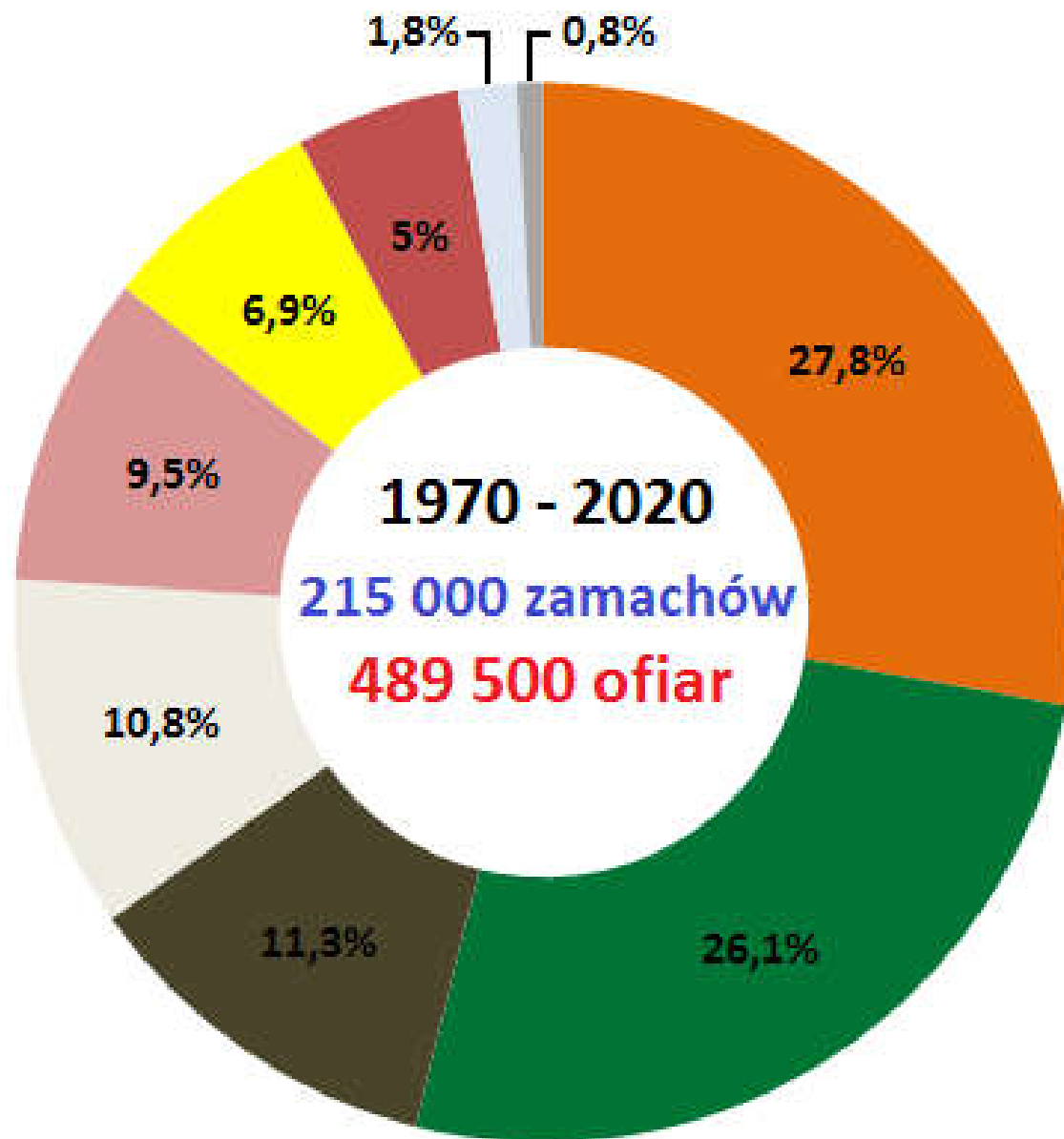
□ **terroryzm** – użycie siły lub przemocy psychicznej przeciwko osobom lub własności z pogwałceniem prawa, mające na celu zastraszenie i wymuszenie na danej grupie ludności lub państwie ustępstw w drodze do realizacji określonych celów

996 – numer alarmowy do Centrum Antyterrorystycznego

terroryzm współczesny

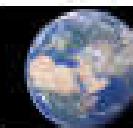
– wyróżniki

- gloryfikacja siły jako metody walki politycznej
- okrucieństwo i brak skrupułów moralnych
- wzbudzenie silnego i powszechnego poczucia zagrożenia
- uzyskanie rozgłosu
- polityczny szantaż i wymuszenie określonych zmian politycznych
- duża możliwość uniknięcia kary
- przygotowanie sytuacji rewolucyjnej

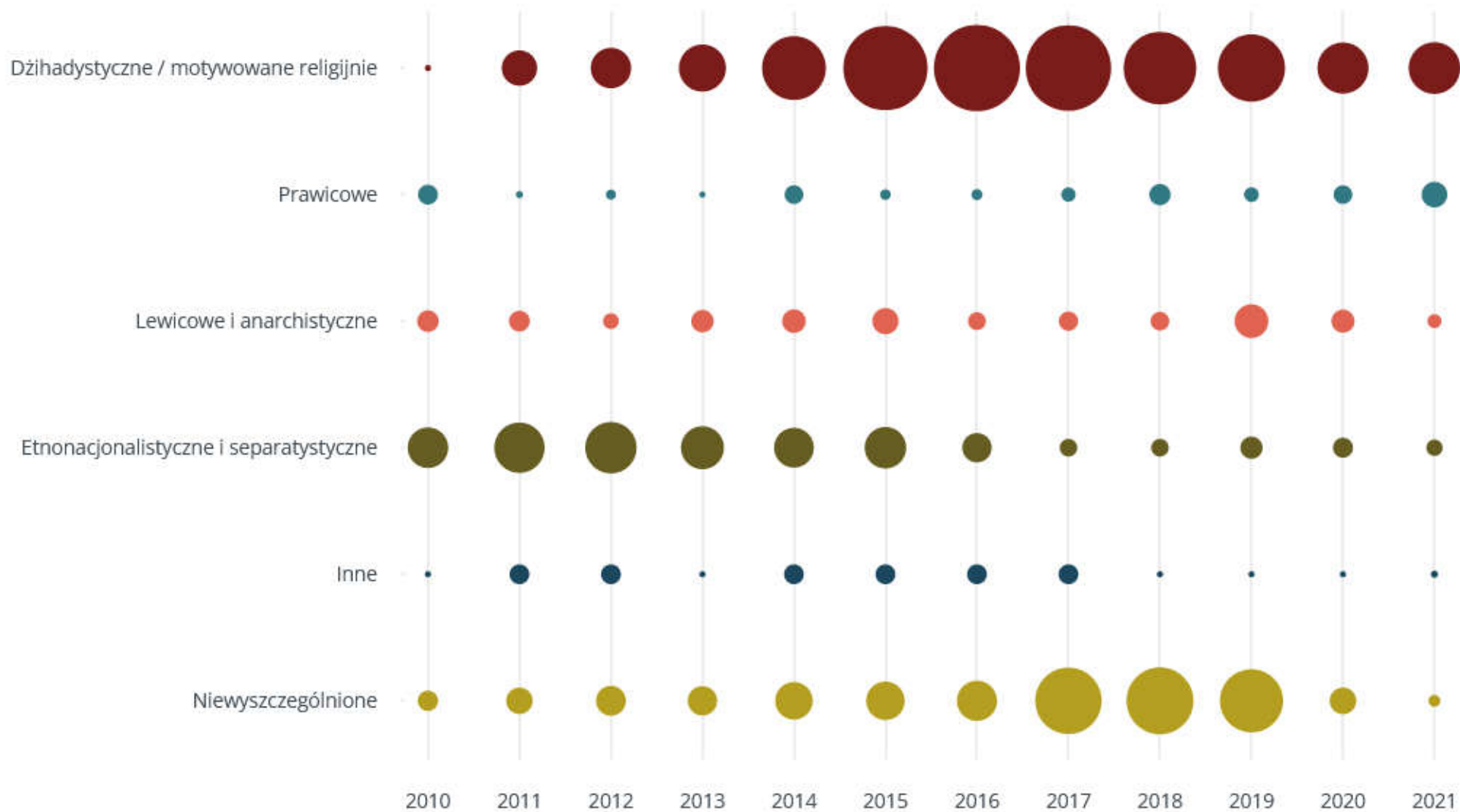

Region zamachu

- Bliski Wschód i Północna Afryka
- Azja Południowa
- Afryka Sub-Saharyjska
- Europa
- Ameryka Południowa
- Azja Południowo-Wschodnia
- Ameryka Środkowa
- Ameryka Północna
- Inny

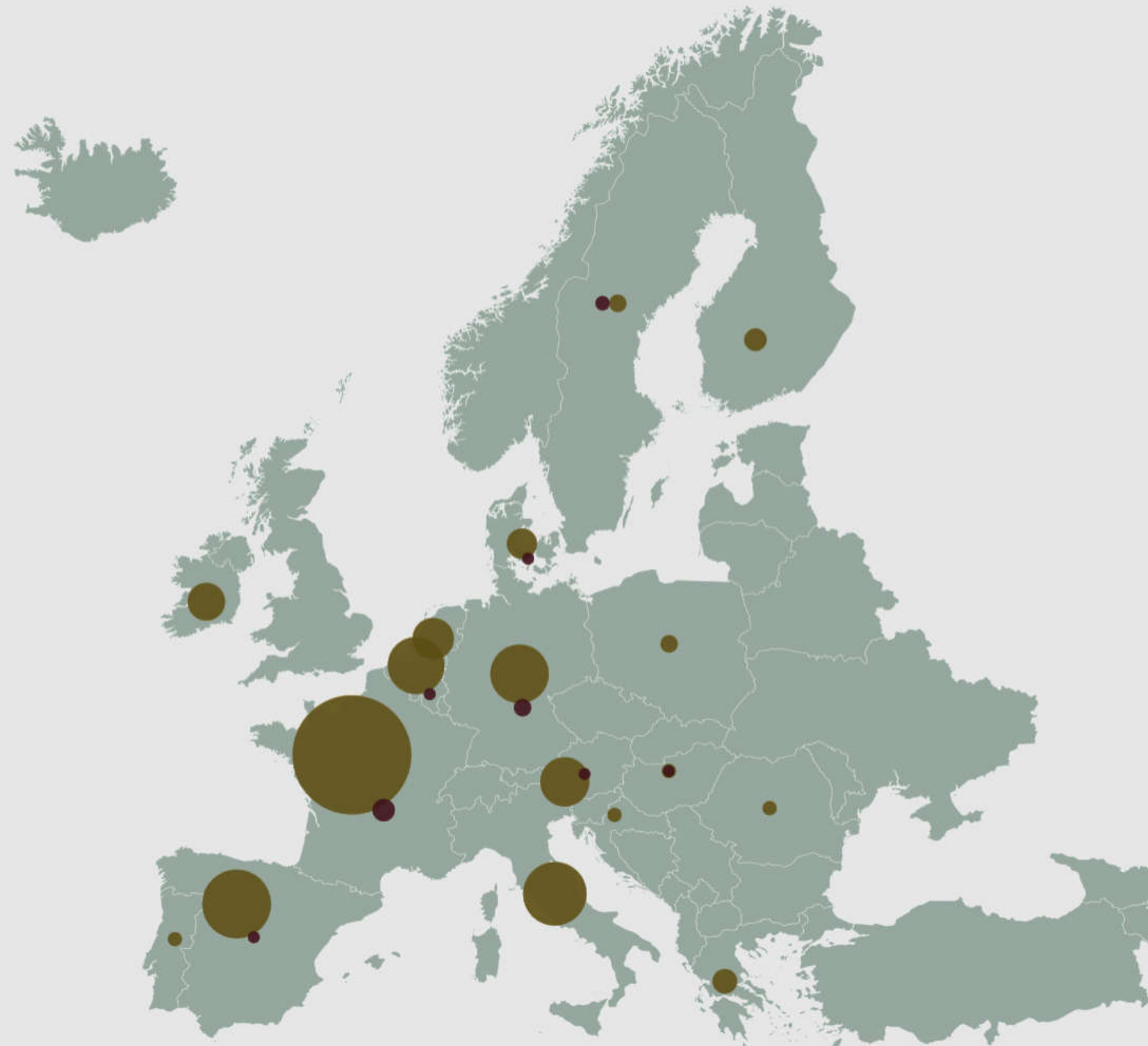

Źródło: [Roczne sprawozdanie Europolu dotyczące sytuacji i tendencji w dziedzinie terroryzmu w UE \(2011–2022\)](#)

*Dane za lata 2010–2019 obejmują Wielką Brytanię

■ Zatrzymania ■ Ataki

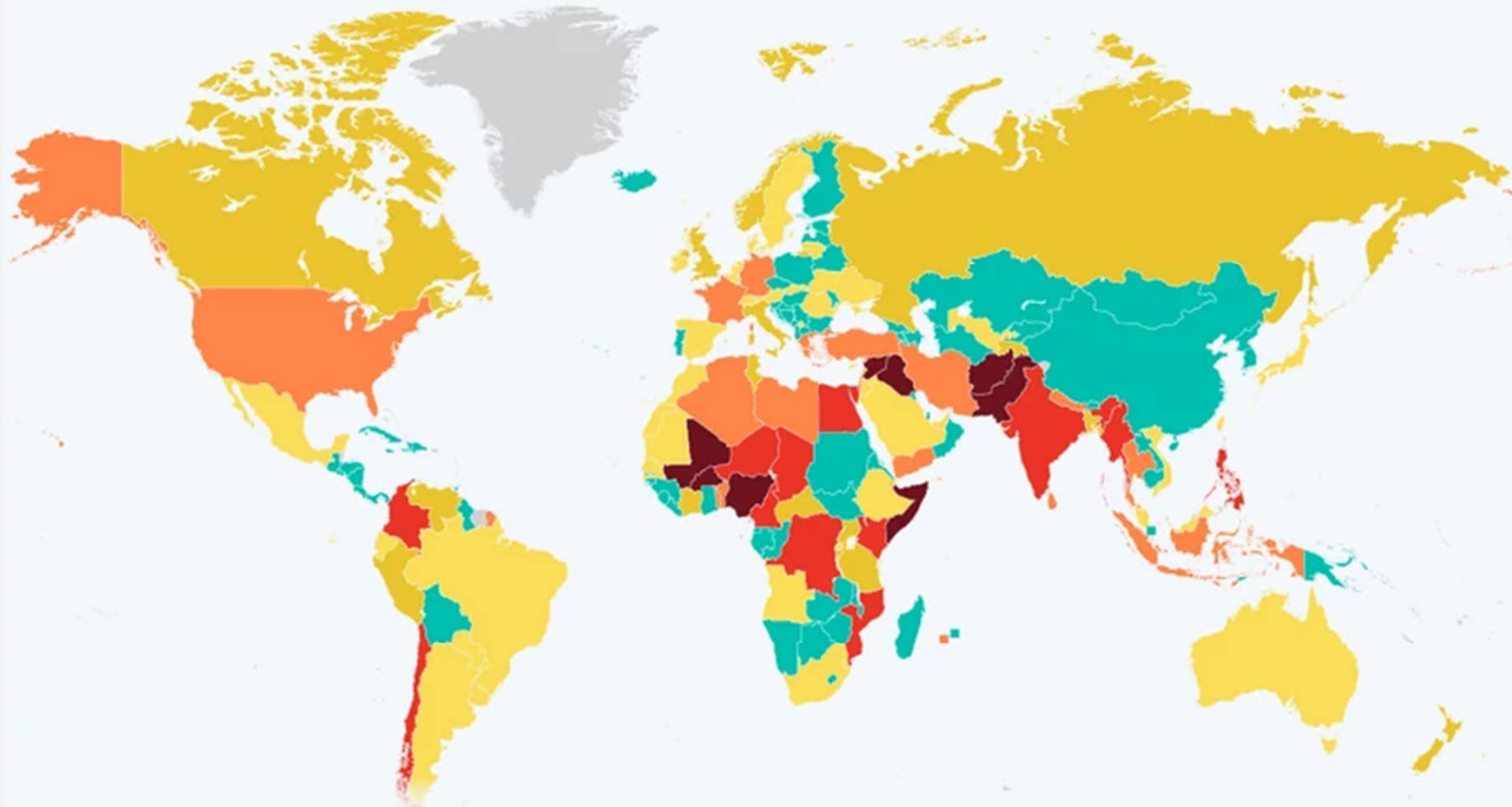

Źródło: [Roczne sprawozdanie Europolu dotyczące sytuacji i tendencji w dziedzinie terroryzmu w UE \(2021\)](#)

The Impact of Terrorism Around the World

Impact of terrorism in countries according to the Global Terrorism Index (2023)

Very high High Medium Low Very low No impact

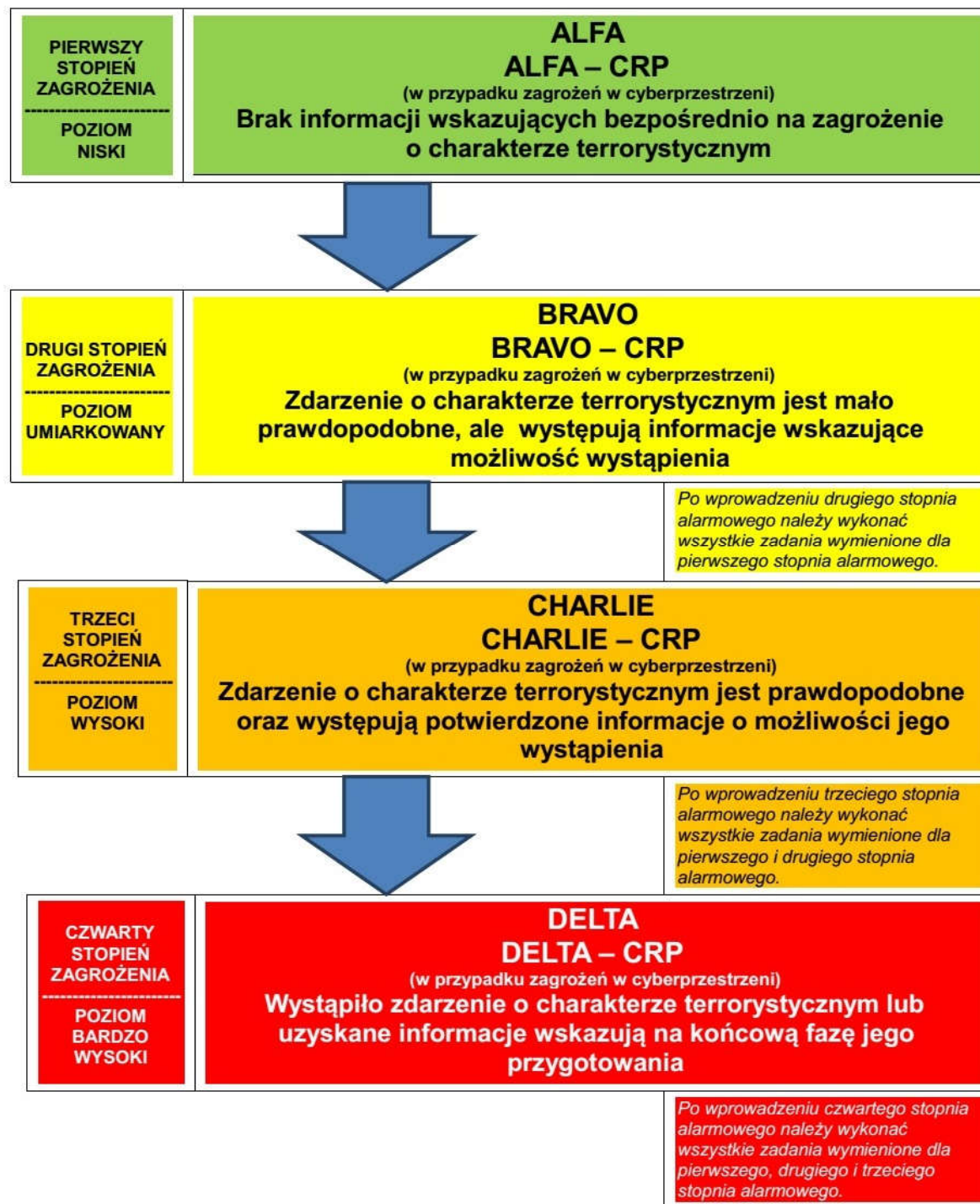

Source: Institute for Economics and Peace

STOPNIE ALARMOWE I STOPNIE ALARMOWE CRP

Podstawa prawna: Zarządzenie Nr 163 Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 grudnia 2016 r.
w sprawie wykazu przedsięwzięć i procedur systemu zarządzania kryzysowego.

podejrzana/niebezpieczna osoba

- dyskretnie poinformuj o swoich podejrzeniach osobę odpowiedzialną
- pozostań z osobą w kontakcie wzrokowym
- w miarę możliwości krzyknij do osoby, by ją zdekongcentrować
- w razie możliwości skróć dystans, odciągając uwagę tej osoby
- przejmij kontrolę fizyczną nad nią – zwłaszcza nad rękami i ramionami

atak uzbrojonego napastnika w budynku

- ❑ Uciekaj z miejsca zagrożenia, jeśli jest to możliwe (cicho i zostawiając rzeczy)
- ❑ Jeżeli bezpieczna ewakuacja nie jest możliwa:
  - zamknij drzwi od pomieszczenia i zabarykaduj się
  - wyłącz telefon komórkowy i inne źródła dźwięków
  - połóż się na ziemi z dala od drzwi i okien
  - bądź absolutnie cicho
  - oczekuj przybycie służb

atak uzbrojonego napastnika w budynku – kontakt bezpośredni

- nie odzywaj się niepotrzebnie
- próbuj zachować spokój, skup się na przyjemnych myślach
- co do zasady nie groź ani nie walcz
- stosuj się do poleceń napastnika (-ów)
- nie odwracaj się tyłem, bądź człowiekiem z konkretną twarzą
- nie próbuj uciekać
- nie patrz napastnikom prosto w oczy
- nie żartuj ani nie rozmawiaj na tematy kontrowersyjne
- jeśli dają jeść i pić, korzystaj
- w sytuacjach ostatecznych walcz albo błagaj o litość

wzięcie siebie jako zakładnika

- to nie ty kontrolujesz sytuację – podporządkuj się poleceniom napastnika/porywacza
- staraj się zapamiętywać jak najwięcej szczegółów dot. napastnika i otoczenia
- nie prowokuj, nie wyróżniaj się
- jedz i pij, ale staraj się nie chodzić do toalety
- nie odzywaj się bez potrzeby
- w razie strzałów czy wybuchów – kładź się na podłozie

JAK POSTĘPOWAĆ W PRZYPADKU ZAGROŻENIA TERRORYSTYCZNEGO

uciekać

Uciekaj jak najdalej od niebezpieczeństwa.

Padnij na ziemię, szukaj osłony.

Pomagaj innym w ucieczce.

Ostrzegaj inne osoby przed niebezpieczeństwem.

MIASTO STOŁECZNE WARSZAWA

ukryj się

Znajdź bezpieczne schronienie, unikaj okien i drzwi.

Zabezpiecz swoje schronienie.

Wycisz dźwięk i wibrację w telefonie komórkowym i urządzeniach elektronicznych.

PODEJRZANY BAGAŻ/PAKUNEK

Nie dotykaj, nie podnoś, nie otwieraj, nie przesuwaj. Powiadom inne osoby o niebezpieczeństwie.

Powiadom natychmiast policję:

nie stawiaj oporu

Zachowaj spokój, stosuj się do poleceń, nie dyskutuj, nie zgrywaj bohatera, nie atakuj napastników.

Pytaj o pozwolenie wykonania każdej czynności.

Unikaj kontaktu wzrokowego z napastnikami.

zamach bombowy

- ❑ często stosowana metoda ataku terrorystycznego
- ❑ może być przeprowadzony zdalnie bądź w postaci ataku samobójczego
- ❑ powoduje duże szkody osobowe i rzeczowe
- ❑ nie rozróżnia swoich i obcych

ZAGROŻENIE TERRORYSTYCZNE - ALARM BOMBOWY

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ

nie dotykaj przedmiotów pozostawionych bez opieki

nietytowe zachowania osób

pojazdy zaparkowane w nietypowych miejscach

anonimowe przesyłki

JAK REAGOWAĆ

jak najszybciej oddal się ze strefy zagrożenia

o swoich podejrzeniach powiadom służby

stosuj się do poleceń służb

zachowaj spokój

112

podjejrzana rzecz/przesyłka

- pozostawione przedmioty jak teczki, paczki, pakunki itp. powinny zaniepokoić
- uwaga na przesyłki, których się nie spodziewamy, noszące ślady rozpakowywania, nie posiadające oznaczeń pocztowych
- przesyłki, których doręczyciel nie oczekuje pokwitowania, warto traktować jako podejrzone

nie dotykaj ani nie przenoś takiej rzeczy/przesyłki
zabezpiecz miejsce, w którym pozostawiono rzecz
oddal się od tego miejsca
powiadom odpowiednie służby

podjejrzaný pojazd

- ❑ zaparkowany w nietypowym miejscu
- ❑ zaparkowany przez dłuższy czas w miejscu, gdzie jest zakaz parkowania
- ❑ może wyglądać na przeładowany
- ❑ kierowca pojazdu zdradza oznaki niepokoju

nie dotykaj ani nie otwieraj drzwi takiego pojazdu

oddal się od tego miejsca

powiadom odpowiednie służby

próbuj rozproszyć gapiów

żywe bomby – czy można rozpoznać

- osoba podenerwowana albo wykazująca całkowite panowanie nad emocjami
- wygląda nietypowo
- ubrana nieodpowiednio do sytuacji pogodowej
- nosi luźny ubiór
- niesie ciężki bagaż
- ukrywa ręce i bladą twarz
- ma skupiony wzrok
- wygląda, jakby porozumiewała się z innymi dziwnymi znakami
- to nie musi być osoba wyglądająca na cudzoziemca

zachowanie w razie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego

- w razie zgłoszenia telefonicznego postaraj się opanować i przedłużając rozmowę, uzyskać jak najwięcej informacji
- w miarę możliwości rozmowę nagrywaj
- próbuj wyłapać informacje pozawerbalne: cechy głosu osoby, tło dźwiękowe rozmowy
- pytaj, kto i dlaczego podkłada ładunek
- pytaj, co należy zrobić, by do wybuchu nie doszło

nigdy nie wolno traktować takiej informacji jako żartu

konieczne zarządzanie ewakuacji i powiadomienie stosownych służb

w trakcie ewakuacji z powodu bomby należy koniecznie zabrać swoje rzeczy

Postępowanie po otrzymaniu telefonu z informacją o podłożeniu ładunku wybuchowego

Rozmowę prowadź spokojnie i uprzejmie.	W większości przypadków możesz się spodziewać krótkiej informacji ze wskazaniem miejsca, w którym jest podłożona bomba. Opanuj emocje, nie ogłaszaj tego gwałtownie, ponieważ możesz wywołać panikę, nie podnoś głosu na rozmówcę w trakcie rozmowy.
Poinformuj przełożonego, policję.	Im wcześniej powiadomisz odpowiednie służby, tym szybciej zostaną podjęte odpowiednie działania.
Okazuj zainteresowanie rozmówcy, zadawaj pytania.	Pytaj o wygląd i rodzaj ładunku, czas detonacji oraz to, co skłoniło rozmówcę do czynu, zapisuj podawane informacje – będą one bardzo pomocne dla policji.

Zapamiętaj godzinę zgłoszenia, płeć rozmówcy i wygłoszone żądania.

Staraj się uświadomić sprawcy skutki jego czynu.	Informuj zwłaszcza o potencjalnej liczbie ofiar oraz stratach, istnieje możliwość wpłynięcia na zachowanie rozmówcy, który odstąpi od swoich zamiarów. Pamiętaj, że każdy sposób jest dobry na to, aby uniknąć tragicznego w skutkach zamachu terrorystycznego.
Skup się na odgłosach w tle.	Podczas przyjmowania informacji o podłożonym ładunku staraj się skupić, jakie odgłosy są słyszalne w tle rozmowy (np. odgłosy ulicy, domowe, megafon itp.).

Źródło: *Edukacja antyterrorystyczna. Konieczność i obowiązek naszych czasów*, red. K. Jałoszyński, A. Letkiewicz, Szczytno 2010.

zachowanie w razie wybuchu

- połóż się na ziemi – najlepiej na miękkim podłożu
- nie wstawaj zbyt szybko
- nie kieruj się w stronę źródła eksplozji
- niczego nie dotykaj
- staraj się nie zatrzeć żadnych śladów
- jeśli możesz, pomóż poszkodowanym
- kieruj się do stref bezpiecznych
- w razie konieczności wspomóż służby ratownicze i porządkowe

szturm jednostki antyterrorystycznej

- ❑ położyć się na podłodze
- ❑ zabezpiecz drogi oddechowe
- ❑ nie podnoś się bez wyraźnego polecenia
- ❑ nie podnoś żadnych rzeczy
- ❑ **pamiętaj**: wszyscy są najpierw traktowani jak ewentualni pomocnicy terrorystów
- ❑ nie stawiaj oporu i wykonuj wszystkie polecenia funkcjonariuszy

Zagrożenia cyberbezpieczeństwa Cyberprzemoc

Tomasz A. Winiarczyk

cyberbezpieczeństwo

= bezpieczeństwo teleinformatyczne

- ogół technik, procesów i praktyk stosowanych w celu ochrony sieci informatycznych, urządzeń, programów i danych przed atakami, uszkodzeniami lub nieautoryzowanym dostępem

Wypadki – zagrożenie losowe o zewnętrznym pochodzeniu, zależnym w różnym stopniu od czynników technicznych; nie muszą sugerować celowego działania o negatywnych przesłankach.

Cyberzagrożenia

Awarie – zdarzenia o charakterze losowym, wywołane działaniem wewnętrznym, zależnym w różnym stopniu od czynników technicznych; nie muszą sugerować celowego działania o negatywnych przesłankach.

Ataki – wydarzenia umyślne, sprowokowane ingerencją człowieka.

**Obrażliwe
i nielegalne treści:**

- # spam
- # dyskredytacja, obrażanie
- # pornografia dziecięca
- # przemoc

Złośliwe oprogramowanie:

- # wirus
- # robak sieciowy
- # koń trojański
- # oprogramowanie szpiegowskie
- # dialer
- # rootkit

**ZAGROŻENIA
CYBERBEZPIECZEŃSTWA**

Gromadzenie informacji:

- # skanowanie
- # podsłuch
- # inżynieria społeczna

Próby włamań i włamania:

- # wykorzystanie znanych luk systemowych
- # próby nieuprawnionego logowania
- # wykorzystanie nieznanymi luk systemowych
- # włamanie na konto uprzywilejowane
- # włamanie na konto zwykłe
- # włamanie do aplikacji
- # bot

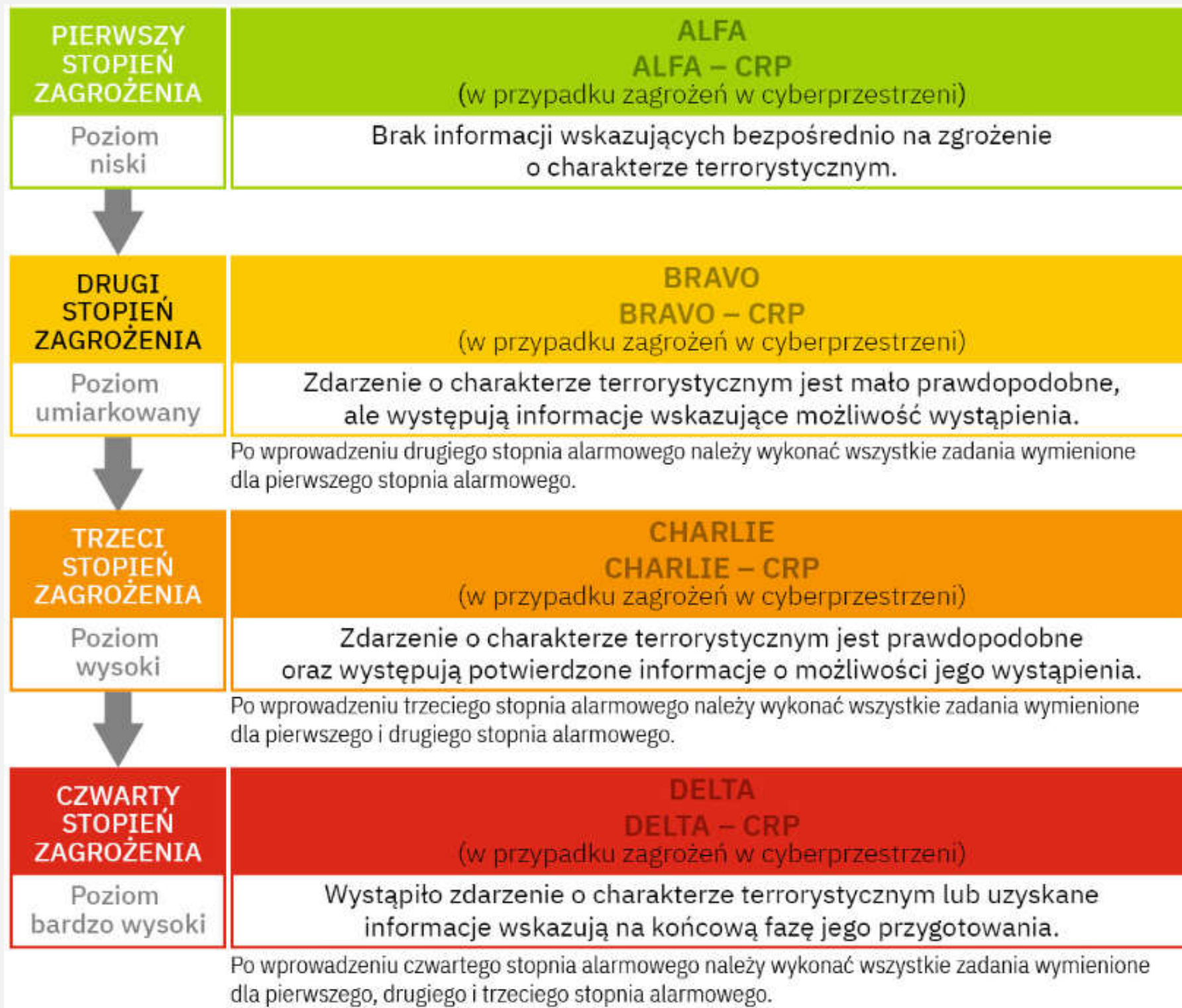
Zagrożenia bezpieczeństwa informacji i dostępu do zasobów cyfrowych:

- # atak odmowy usługi (DoS)
- # rozproszony atak odmowy usługi (DDoS)
- # sabotaż komputerowy
- # przerwa w działaniu usług
- # nieuprawniony dostęp do informacji
- # nieuprawnione przetwarzanie informacji
- # nieuprawnione wykorzystanie zasobów
- # naruszenie praw autorskich
- # kradzież tożsamości, podszycie się
- # phishing

Zespół Reagowania na Incydenty Bezpieczeństwa Komputerowego (CSIRT)

- ❑ Ustawa o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa ustanowiła trzy Zespoły Reagowania na Incydenty Bezpieczeństwa Komputerowego: CSIRT NASK, CSIRT GOV oraz CSIRT MON. Każdy z CSIRT odpowiedzialny jest za koordynację incydentów zgłaszanych przez przyporządkowane zgodnie z ustawą podmioty.
  - CSIRT GOV – prowadzony jest przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego
    - główne zadania CSIRT GOV to:
rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie zagrożeń godzących w bezpieczeństwo, istotnych z punktu widzenia ciągłości funkcjonowania państwa systemów teleinformatycznych organów administracji publicznej lub systemu sieci teleinformatycznych objętych jednolitym wykazem obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, a także systemów teleinformatycznych właścicieli i posiadaczy obiektów, instalacji lub urządzeń infrastruktury krytycznej
  - CSIRT MON – prowadzony przez Ministerstwo Obrony Narodowej
    - CSIRT MON koordynuje incydenty zgłaszane przez podmioty podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane oraz przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym
  - CSIRT NASK – prowadzony jest przez Naukową i Akademicką Sieć Komputerową – Państwowy Instytut Badawczy
    - *CSIRT NASK zobowiązany jest do koordynacji incydentów zgłaszanych przez pozostałe podmioty, w tym obywateli*

Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy

- państwowy instytut badawczy, którego misją jest poszukiwanie i wdrażanie rozwiązań, służących rozwojowi sieci teleinformatycznych w Polsce oraz poprawie ich efektywności i bezpieczeństwa
- <https://cyberprofilaktyka.pl/baza-wiedzy/publikacje.html>

CSIRT = Computer Security Incident Response Team

CERT = Computer Emergency Response Team

CERT Polska

- ❑ zespół powołany do reagowania na zdarzenia naruszające bezpieczeństwo w sieci Internet
- ❑ działa w strukturach Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej
- ❑ od dnia 28 sierpnia 2018 r. zespołowi CERT Polska zostały powierzone obowiązki CSIRT NASK wynikające z ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa

Prześlij je nam na nr:

8080

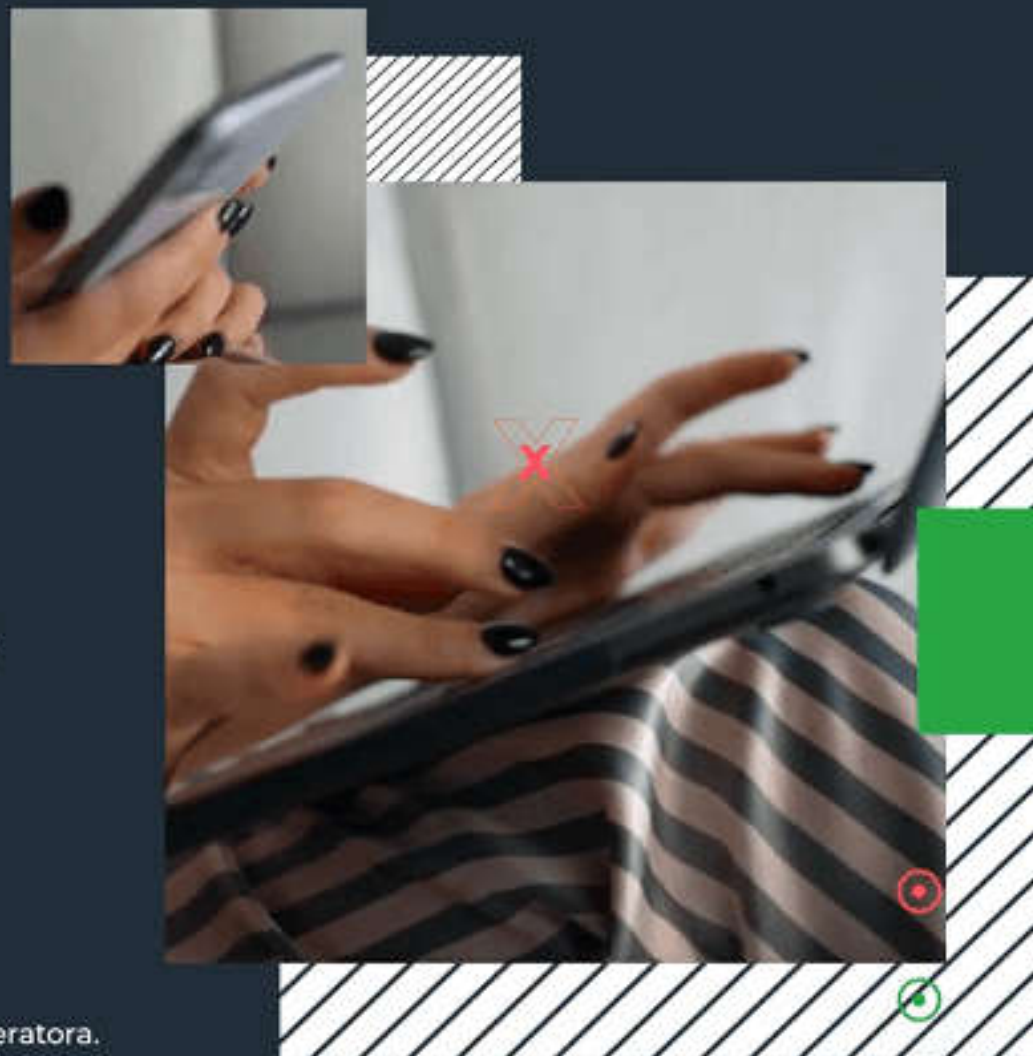
lub zgłoś przez formularz na stronie

incydent.cert.pl

albo mailowo na

cert@cert.pl

SMS bezpłatny. Koszt wysyłki w roamingu zgodny z cennikiem operatora.

Wi-Fi

Sieć Wi-Fi to jeden z elementów infrastruktury sieciowej najbardziej podatnych na włamania przez hakerów. Sposoby zwiększające ochronę:

1 Ustaw długie, trudne hasło do swojej sieci Wi-Fi.

2 Stosuj szyfrowanie WPA2 lub WPA3.

W 2018 r. wprowadzono najnowszy i najbezpieczniejszy protokół szyfrowania połączeń – WPA3. Stosuj ten protokół, jeżeli wszystkie Twoje urządzenia mają możliwość jego wykorzystania. Obecnie starsze urządzenia są w stanie maksymalnie korzystać z protokołu WPA2. Jest to dość dobre szyfrowanie, więc jeżeli nie możesz skorzystać z WPA3, wybierz WPA2.

Wi-Fi

3 Zablokuj możliwość administracji routerem przez sieć Wi-Fi.

4 Chroń numer seryjny urządzenia.

5 Zmień fabryczne hasło do routera Wi-Fi.

6 Po podłączeniu urządzeń wyłącz funkcję WPS.

Funkcja WPS to funkcja ułatwiająca podłączenie różnych urządzeń do Twojego routera za pośrednictwem przycisku.

7 Po podłączeniu urządzeń zablokuj dostęp do sieci dla określonych adresów MAC.

Adres MAC to unikalny identyfikator karty sieciowej każdego urządzenia, które może podłączyć się przez sieć Wi-Fi.

Wi-Fi

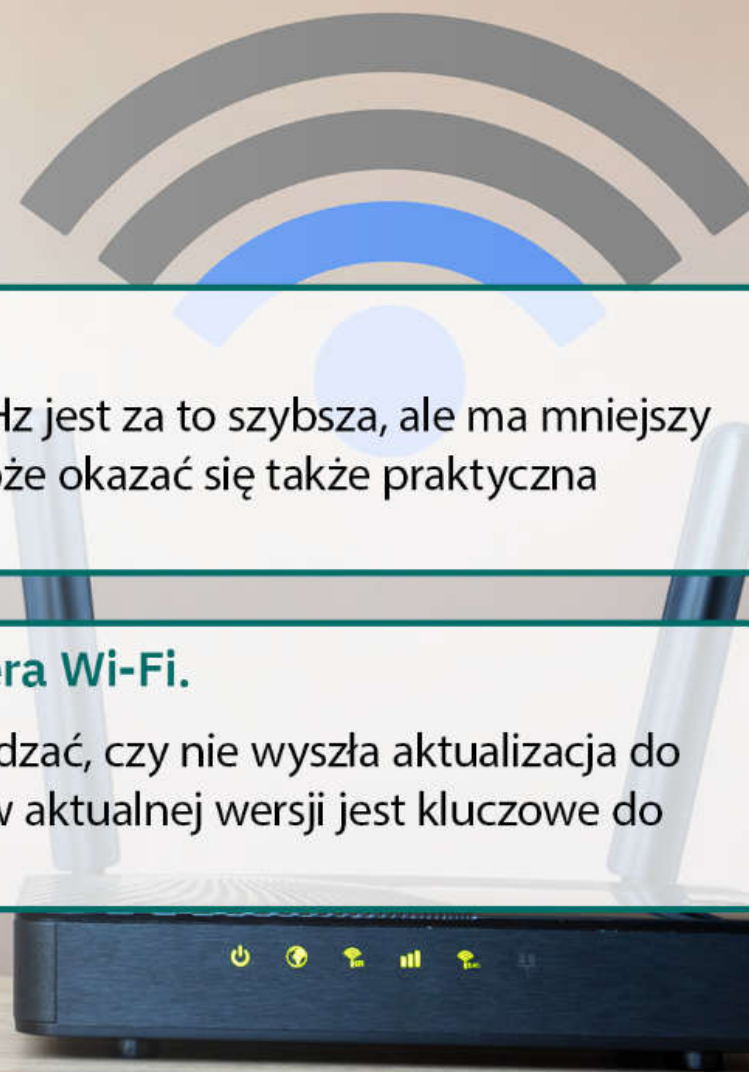
8 Ukryj pokazywanie SSID sieci Wi-Fi.

9 Jeżeli to możliwe stosuj pasmo 5 GHz.

2,4 GHz jest wolniejsza, ale ma większy zasięg, 5 GHz jest za to szybsza, ale ma mniejszy zasięg. Ta ostatnia właściwość (mniejszy zasięg) może okazać się także praktyczna z punktu widzenia bezpieczeństwa.

10 Zaktualizuj firmware (oprogramowanie) routera Wi-Fi.

Pamiętaj, by regularnie (raz na 1–3 miesiące) sprawdzać, czy nie wyszła aktualizacja do oprogramowania routera. Utrzymanie firmware'u w aktualnej wersji jest kluczowe do zapewnienia bezpieczeństwa.

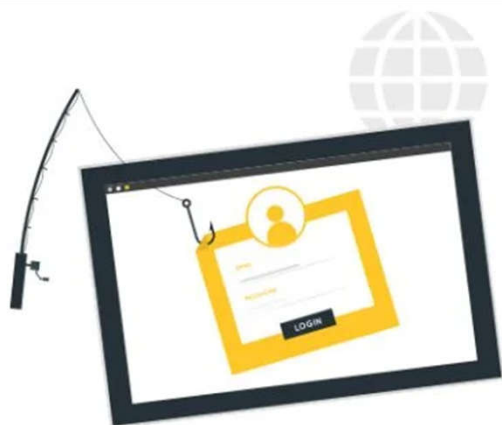

>Poczta e-mail. Zagrożenia_

94% wszystkich złośliwych ataków jest przeprowadzana za pomocą poczty e-mail.

Phishing. Elementy procesu

Oszust

Ofiara pod którą podszywa się oszust
np. sklep internetowy, firma kurierska
czy bank

Phishingowa wiadomość e-mail

Ofiara, której dane są wyludzane np. klient
sklepu internetowego czy banku

jak się bronić

- ❑ Dokładnie sprawdzaj od kogo otrzymałeś wiadomość oraz czy link nie zawiera jakichś literówek:
  - fałszywy nadawca poczty może mieć przeinaczoną nazwę np. `contact@netfflix.com`.
- ❑ Adres strony internetowej również może nieznacznie różnić się od oryginalnego:
  - będą w nim dodane lub usunięte pojedyncze litery np. `faceebok.ru`. albo `cybefoks.pl`, które na pierwszy rzut oka wyglądają normalnie.

Szukaj... CTRL + K

Plik Edycja Widok Przejdź Wiadomość Wydarzenia i zadania Narzędzia Pomoc

Niechciane - [REDACTED] [SPAM] Taw:Potrzebujemy.twojego X

Od Poczta Polska <untl@richards.xsxweb.com>

Odpowiedz Przekaż

Do Taw only! <[REDACTED]>

Odp. do Poczta Polska <Taw@gmail.com>

Temat [SPAM] Taw:Potrzebujemy.twojego.potwierdzenia.do.wyslania.twojego.zamowienia.N.2473812

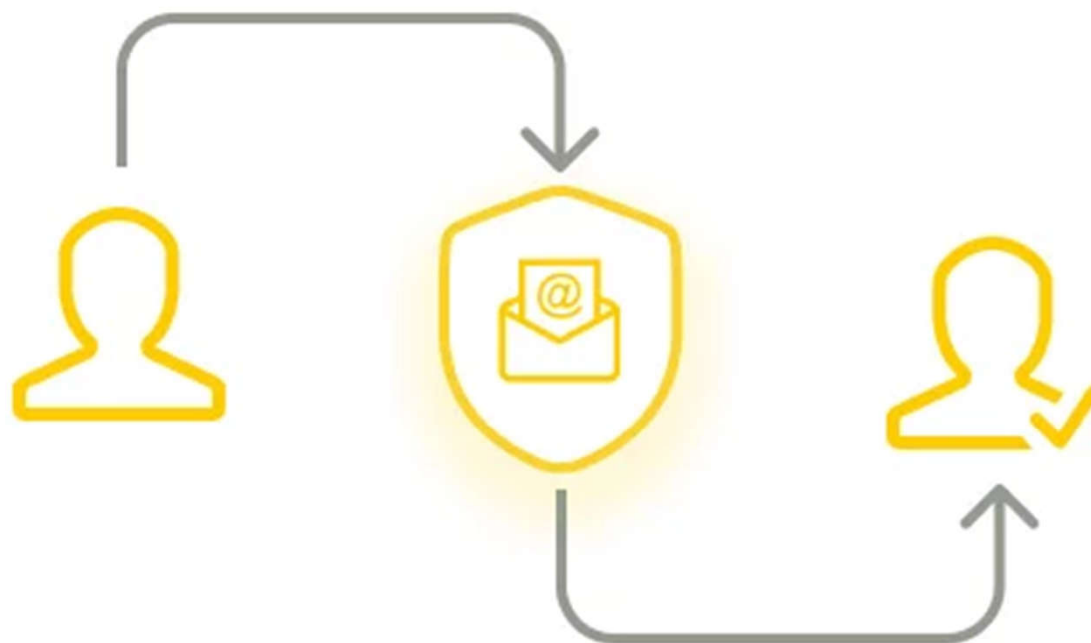
Masz (1) paczkę czekającą na dostawę.

Potwierdź swoje dane dostawy

POTWIERDŹ TERAZ

>5 zasad bezpiecznego korzystania z poczty e-mail_

- 1 Silne hasło
- 2 Szyfrowanie
- 3 Konfiguracja zabezpieczeń
- 4 Uwierzytelnianie dwuskładnikowe
- 5 Weryfikacja nadawcy

CYBERPRZEMOC

- ❑ przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera
- ❑ jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie
- ❑ podobnie jak przemoc tradycyjna – regularne, podejmowane z premedytacją działanie wobec słabszego, który nie może się bronić.
- ❑ określana jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w internecie

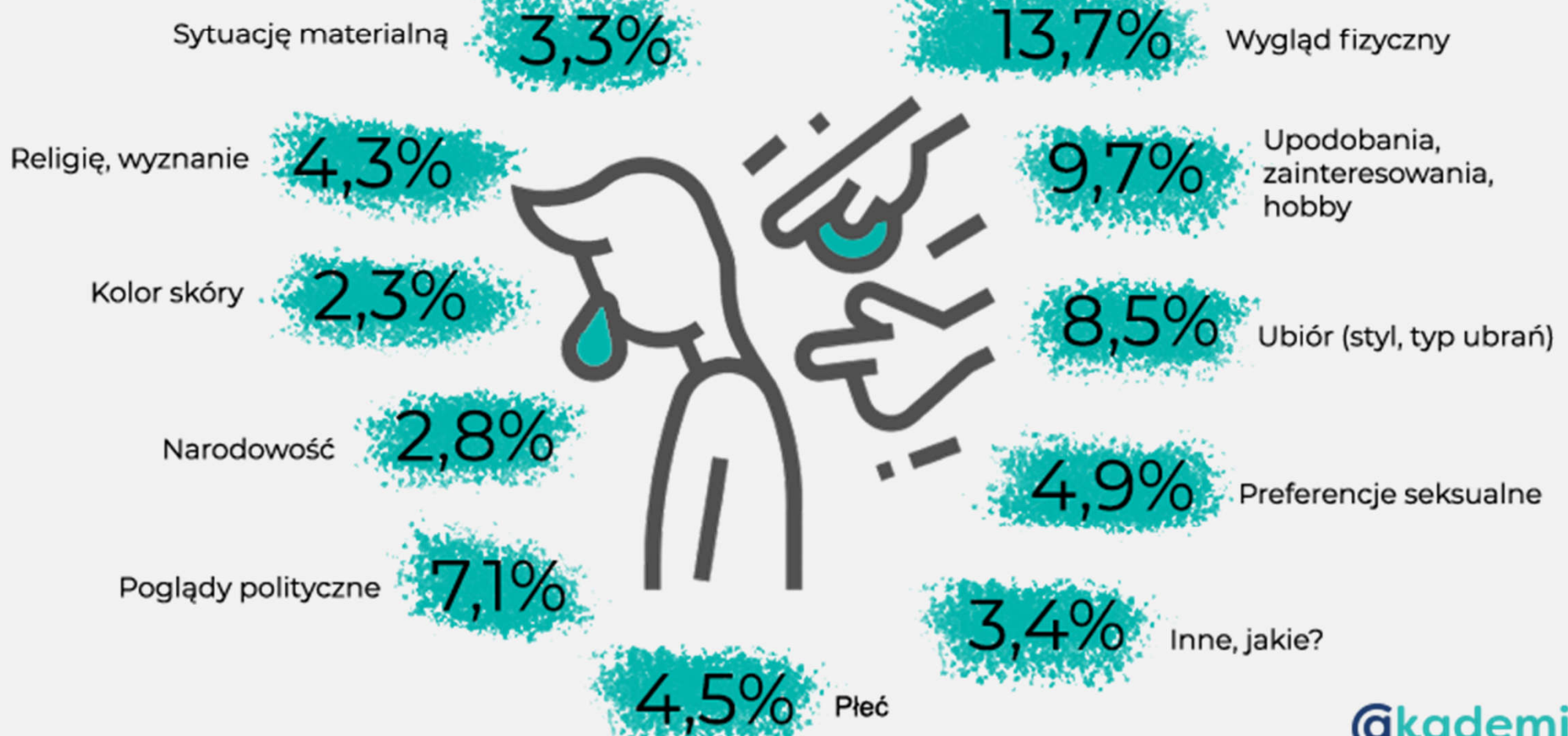
najczęstsze formy cyberprzemocy

- agresja słowna, np. wyzywanie na czatach internetowych, zamieszczanie komentarzy na forach internetowych w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby
- upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów
- zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych
- włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś
- szantażowanie
- ujawnianie sekretów
- wykluczanie z grona „znajomych” w Internecie
- celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci

niebezpieczne zachowania

- ❑ **Flood** – wielokrotne wysyłanie tej samej bądź wielu różnych wiadomości do ofiary celem zapychania jej skrzynki odbiorczej.
- ❑ **Maskarada** – tworzenie nieprawdziwych kont na portalach internetowych w celu krzywdzenia ofiary.
- ❑ **Flaming** – wymiana pełnych agresji wiadomości za pośrednictwem komunikatora.
- ❑ **Trolling** – zamieszczanie dużej liczby nieprzyjemnych komentarzy na temat ofiary; może przejawiać się też w zmienianiu zdjęć i informacji umieszczanych na profilach ofiary czy też umieszczanie w jej imieniu obraźliwych statusów.
- ❑ **Cyberstalking** – nękanie ofiary w sposób ciągły i regularny przez wysyłanie jej ubliżających wiadomości SMS, e-maili lub za pomocą innych komunikatorów; można tu zaliczyć też wysyłanie gróźb czy też rozsyłanie wiadomości otrzymanych od ofiary, aby ją poniżyć.
- ❑ **Patostream** – internetowa transmisja prowadzona na żywo, w serwisach internetowych typu YouTube, której celem jest prezentowanie zachowań dewiacyjnych.
- ❑ **Sexting** – wysyłanie oraz wymienianie się zdjęciami, filmami i innymi treściami o charakterze seksualnym w celu poniżenia ofiary.
- ❑ **Sextortion** – wyłudzenie od innej osoby materiałów o treści seksualnej z jej udziałem, a następnie groźeniu, że treści te zostaną udostępnione, jeśli ofiara nie wpłaci określonej sumy pieniędzy bądź nie przyśle kolejnych materiałów.
- ❑ **Sharenting** – bezmyślne udostępnianie przez rodziców zdjęć swoich dzieci na portalach społecznościowych; może być źródłem takich sytuacji jak używanie fotografii przez dewiantów czy choćby wywoływanie w dziecku poczucia zażenowania.
- ❑ **Szkodliwe i niebezpieczne challenge** – wyzwania, których podjęcie uczestnicy dokumentują poprzez portale społecznościowe lub komunikatory.

Cyberprzemoc: Młodzi respondenci obrażani są ze względu na:

co robić, by minimalizować cyberprzemoc

- **Dodawaj do znajomych lub obserwujących tylko konta, o których wiesz, że są utworzone przez znane ci osoby** – dodawanie profili społecznościowych nieznanymi właścicielami, daje takim kontom dostęp do informacji o osobie, a te mogą być wykorzystane do anonimowego dręczenia; trudno wtedy o namierzenie sprawcy nękania, odpowiedzialność za nękanie może się rozmyć.
- **Nie podawaj nikomu swoich haseł** – niektórzy podają swoje hasła przyjaciołom i traktują to jako oznakę zaufania; daje to możliwość podszywania się pod kogoś w sieci.
- **Sprawdź swoje ustawienia prywatności** – warto korzystać z narzędzi pozwalających na ograniczanie widoczności wpisów na mediach społecznościowych; ustawiajmy je tak, aby nasze wpisy, zdjęcia czy filmiki mogły oglądać tylko osoby dodane do grona znajomych; konta można zablokować także tak, aby nie było możliwości udostępniania postów dalej.
- **Pomyśl, zanim cokolwiek opublikujesz** – jeśli publikuje się prywatne przemyślenia, zdjęcia oraz nagrania, można tym samym zachęcać internetowych trolli do dodawania negatywnych komentarzy; nic w sieci nie ginie, może zostać zachowane jako zrzut ekranu, może zostać pobrane na dysk komputera i powielane bez wiedzy autora.
- **Powiedz rodzicowi, nauczycielowi lub innemu zaufanemu dorosłemu, gdy czujesz się zaniepokojony daną sytuacją w Internecie** – osoba pokrzywdzona powinna móc o nieprzyjemnych doświadczeniach w sieci mieć z kimś porozmawiać, kto może doradzić właściwe zachowanie i okazać wsparcie.

możliwe kategorie prawne

- art. 190 k.k. – groźba karalna; groźenie komuś popełnieniem przestępstwa (np. pozbawieniem życia) przez Internet;
- art. 190a k.k. – stalking: uporczywe nękanie, podszywanie się pod inną osobę oraz wykorzystywanie jej wizerunku;
- art. 191 k.k. – zmuszenie do określonego działania wbrew jego woli;
- art. 191a k.k. – naruszenie intymności seksualnej, utrwalenie i rozpowszechnienie wizerunku nagoj osoby bez jej zgody;
- art. 212 i art. 216 k.k. – zniesławienie i zniewaga; wszelkie zachowania uwłaczające czyjejs godności, stanowiące przejaw lekceważenia oraz pogardy; pomówienie (oszczerstwo) o takie postępowanie lub właściwości, które mogą daną osobę poniżyć w opinii publicznej; użycie wizerunku osoby w celu jej ośmieszenia, upokorzenia, wypowiedanie pod adresem pokrzywdzonego znieważających go wulgaryzmów lub epitetów;
- art. 267 k.k. – bezprawne uzyskanie informacji, np. włamanie się na pocztę email lub profil społecznościowy, które są zabezpieczone hasłem;
- art. 268 k.k. – niszczenie, usuwanie lub zmienianie informacji albo utrudnianie zapoznania się z informacją.
- art. 23 k.c. i art. 24 k.c. – naruszenie wizerunku, który jest dobrem osobistym człowieka. Zamieszczenie zdjęcia lub filmu przedstawiającego daną osobę na stronach internetowych lub w mediach społecznościowych, a także ich rozsyłanie za pomocą urządzeń z dostępem do Internetu, bez zgody tej osoby.

800 100 100 – TELEFON DLA RODZICÓW I NAUCZYCIELI

Bezpłatna i anonimowa pomoc telefoniczna i online dla rodziców/opiekunów i nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia i informacji w zakresie przeciwdziałania przemocy, a także pomocy psychologicznej dzieciom przeżywającym kłopoty i trudności, takie jak: agresja i przemoc w szkole, cyberprzemoc i zagrożenia związane z nowymi technologiami, wykorzystanie seksualne, kontakt z substancjami psychoaktywnymi, depresja i obniżony nastrój, myśli samobójcze, zaburzenia odżywiania. Linia czynna jest od poniedziałku do piątku w godzinach 12.00–15.00. Więcej informacji na stronie <https://800100100.pl/>

116 111 – TELEFON ZAUFANIA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Bezpłatny i anonimowy telefon dla dzieci i młodzieży prowadzony przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. Telefon działa codziennie – 7 dni w tygodniu, 24 godziny na dobę. Dzieci i młodzież mogą także zarejestrować się na stronie internetowej i napisać wiadomość do konsultantów pełniących dyżur online. Więcej informacji na stronie <https://116111.pl/>

800 12 12 12 – DZIECIĘCY TELEFON ZAUFANIA RZECZNIKA PRAW DZIECKA

Bezpłatna działająca całodobowo telefoniczna linia interwencyjna dla dzieci i młodzieży. Osoby dorosłe mogą zgłaszać problemy dzieci lub rażące zaniedbania względem nich. Telefon działa codziennie – 7 dni w tygodniu, 24 godziny na dobę. Więcej informacji na stronie <https://brpd.gov.pl/telefon-zaufania>

DYŻURNET.PL

Zespół ekspertów NASK, działający jako punkt kontaktowy do zgłaszania nielegalnych treści w internecie, szczególnie związanych z seksualnym wykorzystywaniem dzieci. Zgłoszenia o potencjalnie nielegalnych treściach można przekazywać za pomocą formularza, na adres e-mailowy lub za pomocą infolinii 0 801 615 005. Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie <https://dyzurnet.pl/>

Jak i gdzie zgłosić przestępstwo popełnione w internecie

Wystarczy podejrzenie!

Zgłaszając sprawę na Policję lub do Prokuratury nie trzeba mieć stuprocentowej pewności, że doszło do popełnienia przestępstwa. Wystarczy podejrzenie lub poczucie zagrożenia. Warto mieć na uwadze, że każde zgłoszenie może skutkować zatrzymaniem i ukaraniem sprawcy.

Kto może zgłosić sprawę?

Każda osoba, bez względu na wiek, uprawniona jest do dokonania zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa!

W trosce o bezpieczeństwo psychiczne dziecka należy zredukować do minimum liczbę jego przesłuchań oraz czynników stresowych. Gdy problem dotyczy osoby małoletniej (np. oszustwo na jej szkodę, kradzież konta na portalu społecznościowym) zgłoszenia można dokonać, bez udziału dziecka, w najbliższej jednostce Policji lub Prokuratury.

WAŻNE!

W przypadku zgłoszenia przestępstwa na szkodę małoletniego dotyczącego użycia przemocy lub groźby, a także naruszenia wolności seksualnej oraz obyczajności, przesłuchanie przeprowadza Sąd na posiedzeniu z udziałem biegłego psychologa w tzw. przyjaznym pokoju przesłuchań.

Jak dokonać zgłoszenia?

1 Ustnie:

W każdej jednostce Policji i Prokuratury w Polsce. Funkcjonariusz ma obowiązek przyjąć takie zgłoszenie. Zgodnie z polskim prawem zgłoszenie musi zakończyć się spisaniem protokołu, który powinien zostać podpisany przez zgłaszającego. Jest to istotne, ponieważ jedynie protokół z przesłuchania podpisany przez osobę składającą zeznania stanowi podstawę prawną do wszczęcia postępowania.

UWAGA!

Przed dokonaniem zgłoszenia warto:

- zanotować wszystkie ważne informacje dotyczące zdarzenia (na przykład: co, kiedy i gdzie się wydarzyło, kto uczestniczył w zdarzeniu w roli sprawcy i ofiary, jak doszło do popełnienia potencjalnego przestępstwa),
- zabrać ze sobą dowody przestępstwa (na przykład: print screeny rozmów, nazwy i adresy profili, dane kontaktowe do przelewu, itp.),
- zabrać ze sobą dokument potwierdzający tożsamość.

2 Pisemnie:

W każdej jednostce Policji i Prokuratury w Polsce. Zgłoszenie można także wysłać mailem, pocztą lub faksem. Pismo powinno zawierać:

- dane Zgłaszającego (imię, nazwisko, adres do korespondencji, adres e-mail, nr telefonu),
- dane adresata (jednostki Policji), możliwie wyczerpujący opis sprawy, z uwzględnieniem posiadanych informacji o sprawcy oraz dat i godzin zdarzeń,
- własnoręczny podpis.

Do pisma należy dołączyć kopię posiadanego materiału dowodowego (np. print screeny rozmów, nazwy i adresy profili, dane kontaktowe do przelewu, itp.)

W przypadku pisemnego zgłoszenia, funkcjonariusz prowadzący postępowanie może wezwać zgłaszającego do złożenia zeznań.

3 Anonimowo:

Forma zgłoszenia pisemnego (bez podawania swoich danych osobowych). Zainicjuje ona czynności Policji, jednak w takim przypadku nie będą udzielane informacje o dalszym toku postępowania.

Przydatne linki

dyzurnet.pl

Zespół Reagujący na Nielegalne Treści w Internecie

cbzc.policja.gov.pl

Centralne Biuro Zwalczania Cyberprzestępczości

incydent.cert.pl

Zespół Reagowania na Incydenty Bezpieczeństwa w Sieci

takeitdown.ncmec.org

Pomoc w usunięciu materiałów intymnych z internetu dla osób małoletnich

stopncii.org

Pomoc w usunięciu materiałów intymnych z internetu dla osób dorosłych

reportcontent.google.com/forms/eu_removal

Usunięcie danych osobowych zgodnie z przepisami UE

art. 14 ustawy z 18 lipca 2002 roku o świadczeniu usług drogą elektroniczną

- 1. Nie ponosi odpowiedzialności za przechowywane dane ten, kto udostępniając zasoby systemu teleinformatycznego w celu przechowywania danych przez usługobiorcę, nie wie o bezprawnym charakterze danych lub związanej z nimi działalności, a w razie otrzymania urzędowego zawiadomienia lub uzyskania wiarygodnej wiadomości o bezprawnym charakterze danych lub związanej z nimi działalności niezwłocznie uniemożliwi dostęp do tych danych.*
- 2. Usługodawca, który otrzymał urzędowe zawiadomienie o bezprawnym charakterze przechowywanych danych dostarczonych przez usługobiorcę i uniemożliwił dostęp do tych danych, nie ponosi odpowiedzialności względem tego usługobiorcy za szkodę powstałą w wyniku uniemożliwienia dostępu do tych danych.*
- 3. Usługodawca, który uzyskał wiarygodną wiadomość o bezprawnym charakterze przechowywanych danych dostarczonych przez usługobiorcę i uniemożliwił dostęp do tych danych, nie odpowiada względem tego usługobiorcy za szkodę powstałą w wyniku uniemożliwienia dostępu do tych danych, jeżeli niezwłocznie zawiadomił usługobiorcę o zamiarze uniemożliwienia do nich dostępu.*
- 4. Przepisów ust. 1 - 3 nie stosuje się, jeżeli usługodawca przejął kontrolę nad usługobiorcą w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów*

**WZÓR ZAWIADOMIENIA WYDAWCY SERWISU INTERNETOWEGO
O WPISIE NARUSZAJĄCYM DOBRA OSOBISTE**

imię i nazwisko adres osoby zawiadamiającej	miejsowość, data
	nazwa i adres wydawcy serwisu internetowego

Niniejszym zawiadamiam, że na portalu internetowym XYZ – www.xyz.pl, na łamach forum, pod artykułem pt: „abc”, zostały zamieszczone wpisy, naruszające moje dobra osobiste.

Wpisy te zostały zamieszczone przez użytkownika posługującego się identyfikatorem „xx” (w tym miejscu możemy podać link do komentarzy, które nas obrażają).

Emocjonalna treść w/w komentarza narusza wprost moje dobre imię, wypełniając jednocześnie znamiona przestępstwa zniesławienia (art. 212 kk)/zniewagi (art. 216 kk) poprzez pomówienie mnie o postępowanie oraz właściwości, które mogą poniżyć mnie w opinii publicznej a także narazić na utratę zaufania potrzebnego dla właściwego wykonywania mojego zawodu.

W tym miejscu cytujemy obrażające nas słowa.

W tym stanie rzeczy, żądam natychmiastowego usunięcia w/w wpisu z forum.

Zawiadomienie niniejsze należy traktować jako wiadomość przekazaną w trybie art. 14 ust. 1 ustawy z 18 lipca 2002 roku o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204).

podpis

<http://www.oil.org.pl/xml/oil/oil67/gazeta/numery/n2011/n201105/n20110510>